

“Zaļā darījuma” aktualitātes Eiropas Savienībā un jaunākās ziņas par ES politikas veidošanas gaitu

Avots: Latvijas Mežu sertifikācijas padome

Līdz nākamajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām ir palikušas tikai astoņas nedēļas. Eiropas Parlaments ir uzsācis kampaņu, lai risinātu divus galvenos uzdevumus - motivēt Eiropas Savienības pilsoņus balsot un cīnīties pret dezinformāciju. Žurnālistu un plašsaziņas līdzekļu loma kopumā ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Īpaši svarīgi Eiropai tas ir šobrīd. Ir jāņem vērā draudi, ko rada dezinformācija, - tā preses konferencē jau pirms kāda laika paziņoja Eiropas Parlamenta preses sekretārs un ģenerāldirektors komunikācijas jautājumos Žaume Dučs. Vēl nekad nav bijis lielāks apdraudējums tam, ka vēlēšanās varētu iejaukties ārvalstis. Kārtējais skandāls ir satricinājis Eiropas Parlamentu un valstu likumdevēju iestādes. Vācijā prokremliskais portāls Voice of Europe tiek turēts aizdomās par Krievijas propagandas izplatīšanu. Šis kanāls pat esot apmaksājis galēji labējo parlamentāriešu darbu.

Šis skandāls gan nav bijis pietiekams, lai novērstu Eiropas parlamentam raksturīgās varas spēles aizkulisēs, proti, darba kārtības veidošanu un sacensību par tā sauktajiem augstākajiem amatiem. Šie divi temati būšot izšķiroši, nosakot Eiropas turpmāko politisko virzību - arī to, kā tiks risināta klimata un enerģētikas krīze. Kādas būs nākamās Eiropas Komisijas prioritātes? Kas notiks ar Zaļo darījumu? Kāda būs Kopējā lauksaimniecības politika? Kas ir potenciālie kandidāti uz kārotajiem augstākajiem amatiem? Tos “restartē” pēc katrām vēlēšanām. Kas būs Komisijas priekšsēdētājs, kada būs jaunā izpildvara? Kurš ieņems Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja posteni? Kas būs Eiropadomes priekšsēdētājs? Kurš būs “Eiropas Savienības seja pasaules līmenī” - Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos?

Eiropas Parlamenta vēlēšanas 6.-9. jūnijā dos startu maratonam, kas noslēgsies ar Eiropas Komisijas apstiprināšanu un tās darba uzsākšanu. Briselē šobrīd uzskata, ka tas varētu notikt 2024. gada beigās vai 2025. gada sākumā.

Turpmāko nedēļu gaidāmie notikumi politikas jomās

Eiropas vēlēšanas 2024.

Eiropas Parlaments 24. aprīlī publicēs kopsavilkumu par visām juridiskajām darbībām, kas notikušas tā 9. sasaukuma (2019.-2024. gads) laikā. Kopsavilkumā tiks akcentēti Zaļā darījuma īstenošanas pasākumi. To 2019. gada decembrī paziņoja Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Ursula fon der Leiena. Publiskošana notiks Strasbūrā, Eiropas Parlamenta mītnē, vienlaikus ar Eiropas Parlamenta pēdējo plenārsesiju. Tā ir paredzēta 22.-25. aprīlī. Briselē 23. maijā notiks debates ar vadošajiem (svarīgākajiem) kandidātiem.

Kopējā lauksaimniecības politika.

Pēdējā plenārsēdē 22.-25. aprīlī Eiropas Parlamenta deputāti balsos par Vides aizsardzības standarta prasību pazemināšanu. Šī standarta prasības būs lauksaimniekiem jāizpilda, lai saņemtu subsīdijas. Vides aizsardzības standarta prasību vājināšanu 15. martā ierosināja Eiropas Komisija. Priekšlikumi tika iesniegti pēc ļoti plašajiem lauksaimnieku protestiem visā Eiropā. Eiropas zemkopības ministri attiecīgos priekšlikumus apstiprināja 26. martā. Tas šajā jomā bija pirmais solis Eiropas likumdošanas procesā, bet otrais solis būs Eiropas Parlamenta deputātu balsojums. Ja priekšlikumi pazemināt Vides standarta prasības tiks apstiprināti, tos īstenos līdz pavasara beigām, - tā norādīja Eiropas Parlamenta preses dienests.

Dabas atjaunošanas regula.

Dabas atjaunošanas tiesību akta likumdošanas process, kas dalībvalstīm uzliktu par pienākumu līdz 2030. gadam atjaunot vismaz 20 % Eiropas Savienības sauszemes un 20 % jūras teritoriju, ir vēlreiz bloķēts. Vairākas dalībvalstis, tostarp Ungārija un Itālija, iestājās pret šo regulu. Citas, piemēram, Vācija, Spānija un Īrija, joprojām cer uz labvēlīgu iznākumu pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām, tādējādi uzsverot, ka politiskā spriedze saistībā ar šo pretrunīgo dokumentu joprojām ir ļoti būtiska. Dabas atjaunošanas regula, faktiski, ir galvenais Zaļās vienošanās elements. Tā mērķis ir nodrošināt degradēto ekosistēmu atjaunošanu.

Eiropas Komisijas tiesību akta priekšlikuma mērķis ir panākt, lai dalībvalstis veiktu tādus pasākumus kā pilsētu apzaļumošana, nosusināto purvu atjaunošana vai jūras un mežu ekosistēmu atveseļošana. Šis priekšlikums ir jāvērtē arī globālā kontekstā. Dabas atjaunošanas regula bija paredzēta, lai Eiropas Savienība varētu izpildīt savas starptautiskās saistības saskaņā ar Kunmingas un Monreālas Bioloģiskās daudzveidības konvenciju un atjaunot vismaz 30 % degradēto ekosistēmu.

Jaunākās ziņas par ES politikas veidošanas gaitu - pagājušā mēneša kopsavilkums

Eiropas Cilvēktiesību tiesa.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT) pieņēma ļoti īpašu lēmumu, kurā atzina, ka valstu bezdarbība klimata jomā var apdraudēt cilvēktiesības. Lietu ierosināja 2500 Šveices sievietes apvienība. Tā apvieno sievietes vecumā virs 64 gadiem un ir pazīstama ar nosaukumu "Klima Seniorinnen". Sievietes savā prasībā apgalvoja, ka valdības bezdarbība klimata jomā radīja viņām risku karstuma viļņu laikā, uzsverot, ka viņu vecums un dzimums padara tās īpaši neaizsargātas pret klimata pārmaiņu ietekmi. Dažas vides aktīvistu nevalstiskās organizācijas jau apsveica spriedumu kā sasniegumu cīņā pret klimata pārmaiņām. Tas varētu rosināt arī citas klimata iniciatīvas grupas līdzīgā veidā ierosināt tiesas prāvas. Protams, aktualizējas jautājums cik tālu un kādā virzienā šīs tiesvedības varētu nonākt...?

Vēl divas citas lietas - bijušā pilsētas mēra Damjēna Karema (Damien Carême) no Francijas un sešu portugāļu jauniešu prasības – tomēr, tika atzītas par nepieņemamām.

Rūpniecisko emisiju direktīva.

12. aprīlī 27 dalībvalstu pārstāvji oficiāli apstiprināja Eiropas Rūpniecisko emisiju direktīvu, kas pavēršot iespēju līdz 2050. gadam sasniegt nulles piesārņojuma mērķi. Dokuments attiecas uz aptuveni 50 000 rūpniecības un lauksaimniecības objektiem, kas kopā rada 20 % no piesārņojošo vielu emisijām gaisā un ūdenī. Sākotnējā priekšlikumā Eiropas Komisija cerēja paplašināt direktīvas darbības jomu, iekļaujot tajā intensīvāku lopkopību,

jo īpaši liellopu audzēšanu, kas ir nozīmīgs metāna un amonjaka emisiju avots. Taču Eiropas Parlaments iebilda pret šādu direktīvas paplašināšanu un 12. martā pieņēma tekstu, kas neiekļauj liellopu audzēšanu šajā dokumentā. Tieši šo tekstu dalībvalstīm būs jāapstiprina. Tas ir pēdējais likumdošanas posms pirms direktīvas stāšanās spēkā.

Eiropas Parlaments.

Martā un aprīlī Eiropas Parlaments pieņēma vairākus ar Zaļo darījumu saistītus dokumentus.

Eiropas Parlaments apstiprināja ES elektroenerģijas tirgus struktūras reformu, kuras mērķis ir dekarbonizēt Eiropas Savienības enerģētikas nozari, aizsargāt patērētājus pret cenu svārstībām, kā arī veicināt atjaunojamo gāzu un ūdeņraža ražošanu un tā integrēšanu. Parlaments arī apstiprināja tiesību aktu, kura mērķis ir samazināt enerģētikas nozares radītās intensīvās metāna emisijas, kā arī tiesību aktu par (pasaulē pirmo) regulējumu oglekļa piesaistes noteikšanai. Tiesību akts attiecas uz dažādiem oglekļa piesaistīšanas veidiem, piemēram, pastāvīgu oglekļa uzglabāšanu izmantojot rūpnieciskās tehnoloģijas, oglekļa uzglabāšanu ilgstoši lietojamos produktos un oglekļa lauksaimniecību. Mēnesi iepriekš Parlaments deva "zaļo gaismu" arī Eiropas tiesību aktam, kura mērķis ir līdz 2040. gadam par 90 % samazināt CO2 emisijas no jauniem lielas kravnesības transportlīdzekļiem. Parlamentārieši arī piekrita likumprojektam par jauniem noteikumiem, kas paredz stingrākus piesārņojuma standartus vieglajiem automobiļiem un kravas transportlīdzekļiem. Šie noteikumi jau ir pazīstami kā Euro 7. Tagad 27 dalībvalstīm, ko pārstāv Padome, ir arī oficiāli jāapstiprina visi tiesību akti, pirms tie stāsies spēkā.

Eiropas Parlamenta deputāti dokumenta galīgajā variantā pieņēma pārstrādāto Eiropas direktīvu par ēku energoefektivitāti. Arī Padome tai deva piekrišanu. Dokuments paredz līdz 2040. gadam izbeigt ar fosilo kurināmo darbināmu apkures katlu izmantošanu.

Eiropas Parlaments 10. aprīlī pieņēma atzinumu par Komisijas priekšlikumu Augšnes monitoringa likumam. Tas ir pirmais īpašais ES tiesību akts par augsni. Ierosinātā tiesību akta mērķis ir uzlikt par pienākumu Eiropas Savienības valstīm vispirms uzraudzīt un tad novērtēt

visu savā teritorijā esošo augšņu stāvokli. Pēc Eiropas Parlamenta vēlēšanām, kas notiks 6.-9. jūnijā, šo jautājumu, protams, izskatīs jaunais Parlaments.

Eiropas Parlamenta deputāti apstiprināja savu nostāju attiecībā uz īpašu direktīvu, kas uzlabos produktu marķēšanu un aizlieds izmantot sabiedrību maldinošas norādes par ietekmi uz vidi. Teksta mērķis ir aizsargāt patērētājus pret t.s. "zaļmaldināšanu". Lai varētu sākt sarunas par direktīvas pieņemšanu galīgajā redakcijā, dalībvalstīm vēl ir jāiesniedz savs viedoklis. Saskaņā ar Parlamenta paziņojumu, par direktīvu būs jārūpējas jaunajam Eiropas Parlamentam uzreiz pēc vēlēšanām.

Citas aktualitātes

24. - 26. aprīlī notiks Eiropas Investīciju bankas Adaptācijas dienas Luksemburgā. Ieinteresētās personas dalīsies pieredzē un praksē par pielāgošanos klimata pārmaiņām. Dalībniekiem būs arī iespēja uzzināt vairāk par jau pieejamajiem Eiropas Investīciju bankas konsultāciju pakalpojumiem.

30. maijs ES "Zaļā nedēļa." Šajā ikgadējā konferencē Zaļā nedēļa Eiropas Savienībā, kas notiks Briselē un būs pieejama tiešsaistē, tiks diskutēts par jautājumiem, kas ir nepieciešami, lai Eiropa kļūtu ilgtspējīgāka attiecībā uz ūdens resursiem.